4.10.2022

Ympäristöministeriö
lainsäädäntöneuvos Pasi Kallio

Eduskunnan hallintovaliokunnalle,

Viite: sähköposti 30.9.2022 / Kirjallinen vastine sisäministeriön rajavartio-osaston kirjalliseen asiantuntijalausuntoon

HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista vastinetta sisäministeriön rajavartio-osaston kirjalliseen asiantuntijalausuntoon. Sisäministeriön lausunnossa on kiinnitetty huomiota joihinkin luonnonsuojelulakiehdotuksen luvussa 6 (Luonnonsuojelualueet) oleviin muotoiluihin ja mahdollisiin puutteisiin.

Sisäministeriö katsoo, että ehdotetun luonnonsuojelulain Rajavartiolaitosta koskevat säännökset vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä, ja Rajavartiolaitos olisi edelleen yksi luonnonsuojelulain noudattamista valvovista viranomaisista. Tietyt Rajavartiolaitoksen toimintaa koskevat ehdotetun lain säännökset ovat sisäministeriön rajavartio-osaston näkemyksen mukaan kuitenkin liian suppeita.

Vastaukset on jaoteltu vastineessa kolmen otsikon alle, mutta osin asiat liittyvät toisiinsa.

1. Kansallis- ja luonnonpuistoissa sallitut 50 §:n 1 momentin mukaiset toimenpiteet

Sisäministeriö

Ehdotetun luonnonsuojelulain 50 §:ssä säädettäisiin poikkeuksista kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä. Säännöksen 1 momentissa olisi 11-kohtainen luettelo toimenpiteistä, jotka olisivat sallittuja kyseisillä alueilla. Ehdotettu 50 § ei rajavartio-osaston näkemyksen mukaan ole riittävän kattava. Säännöksen 1 momentin luetteloon tulisi lisätä kohta, jonka mukaan kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saisi rakentaa, kunnostaa ja huoltaa raja- ja meriturvallisuuteen, alueellisen koskemattomuuden, valvontaan sekä puolustusvalmiuden ylläpitoon käytettäviä välttämättömiä rakennuksia, rakennelmia, teknisiä laitteita ja polkuja sekä tehdä niiden edellyttämiä vähäisiä raivauksia.

Vastine

Ehdotuksen mukaan Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa ovat 49 §:n estämättä sallittuja eräät sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelualueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät

vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Kyseisessä kohdassa luetteloidut sallitut toimenpiteet ovat sellaisia, joita luonnonsuojelualueen asianmukainen hoito ja käyttö edellyttää. Rajavartiolaitoksen ehdottamat toimenpiteet eivät sinänsä olisi kaikilta osin kyseisessä kohdassa tarkoitettuja, nimenomaisesti luonnonsuojelualueen käytön edellyttämiä toimia.

Rajavartiolaitoksen lausunnossa esitettyjen toimenpiteiden suorittaminen on kuitenkin lähtökohtaisesti mahdollista ehdotuksen 50 §:n 1 momentin 7 ja 8) kohtien sekä ehdotuksen 51 §:n 7 kohdan perustella. Näistä 50 §:n 1 momentin toimet on sallittu suoraan 50 §:n nojalla, kun taas 51 §:n 7 kohdat toimenpiteet edellyttävät Metsähallituksen lupaa, joiden osalta ennakkovalvonta on katsottu tarpeelliseksi, ottaen huomioon kansallis- ja luonnonpuistojen suojelun erityistarpeet.

Näin ollen katsomme, ettei uuden alakohdan lisääminen ehdotuksen 50 §:n 1 momentin alakohtaan olisi tarpeen.

50 §

Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa ovat 49 §:n estämättä sallittuja sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelualueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Näillä alueilla saa:

---

7) käyttää ja kunnostaa alueella olevia teitä, yhdyskuntateknisiä rakenteita sekä näihin liittyviä laitteita;

8) kunnostaa merenkulun turvalaitteita ja vesistön kulkuväyliä sekä tehdä vähäisiä turvalaitteiden edellyttämiä raivauksia;

51 §

Luvanvaraiset poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Ehdotuksen 51 §:n 7 kohdan mukaan kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saadaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta Metsähallituksen luvalla:

---

7) entistää ja kunnostaa muitakin kuin 50 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia.

2. 2 LSL 50 §:n 4 momentin rajavalvonnan edellyttämät välttämättömät toimenpiteet

Sisäministeriö

Ehdotuksen 50 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saataisiin tilanteen niin vaatiessa ryhtyä muun muassa rajavalvonnan edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotetun 50 §:n 4 momentissa voitaisiin säätää rajavalvonnan edellyttämien välttämättömien toimenpiteiden sijasta Rajavartiolaitoksen tehtävien edellyttämistä välttämättömistä toimenpiteistä. Tällöin ehdotetun 50 §:n 4 momentin mukaan kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saataisiin tilanteen niin vaatiessa ryhtyä muun muassa Rajavartiolaitoksen tehtävien edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin.

Vastine

Siltä osin kuin Rajavartiolaitos viittaa 50 §:n 4 momentin mukaisiin rajavalvonnan edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin, katsomme ehdotuksen muotoilun (*rajavalvonnan edellyttämät välttämättömät tehtävät)* olevan lähtökohtaisesti avoin, ja siten tapauskohtaisesti mahdollistavan myös Rajavartiolaitoksen lausunnossa mainitut raja- ja meriturvallisuuden ylläpitämisen, alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaedellytysten turvaamisen.

50 §

Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa ovat 49 §:n estämättä sallittuja sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelualueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Näillä alueilla saa:

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastustoiminnan, rajavalvonnan, ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien ja kasvintuhoojien torjunnan tai eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin sekä kaataa naapurikiinteistölle ilmeistä vaaraa aiheuttava puu. Toimenpiteet tulee toteuttaa siten, ettei niillä aiheuteta alueen perustamistarkoitukselle suurempaa haittaa, kuin on välttämätöntä. Metsähallitus voi antaa pyynnöstä virka-apua valtion viranomaiselle tässä momentissa tarkoitetun kasvintuhoojien tai ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien torjuntavelvollisuuden toteuttamiseksi.

Siitä poiketen, mitä 1 momentin 6 kohdassa säädetään, Metsähallitus voi luonnontutkimukseen liittyvästä tai muusta erityisestä syystä rajoittaa porojen laiduntamista luonnonpuistossa. Rajoittamisesta aiheutuvat aitaamis- ja muut kustannukset suoritetaan valtion varoista.

3. Valtion muun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset

Sisäministeriö

Ehdotetun luonnonsuojelulain 52 §:ssä säädettäisiin valtion muun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännöksistä. Ehdotetun 52 §:n 6 momentin mukaan perustamisasetuksella voitaisiin mm. säätää Puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminnasta, ja perusteluihin on lisätty jatkovalmistelussa täsmennys, jonka mukaan valtuus säätää muita poikkeuksia koskisi esimerkiksi rajavalvontaa. Rajavartio-osaston näkemyksen mukaan valtuuden ei kuitenkaan tulisi rajoittua rajavalvontaan, vaan ehdotetussa 52 §:ssä tulisi nimenomaisesti sallia Rajavartiolaitoksen harjoitus- ja koulutustoiminta valtion muilla luonnonsuojelualueilla vastaavasti kuin hallituksen esityksessä esitetään Puolustusvoimien osalta.

Vastine

Ympäristöministeriö katsoo, että sisäministeriön huomio on sinänsä asianmukainen, mutta kuten lausunnossa todetaan, kyseisen kohdan perustelut mahdollistavat 52 §:n 6) kohdan mukaisen poikkeuksen osalta myös rajavalvonnan huomioon ottamisen. Tältä osin on tarpeen huomioida myös edellä kohdassa 2 sanottu.